

PARC NATURAL: NO EN FA CAS NINGÚ

L'Albufera es mor

La denúncia que s'estan dessecant àmplies zones de la marjal, en una àrea pròxima al llac de l'Albufera, ha tret a la llum la poca efectivitat que ha tingut, ara fa any i mig, la declaració de Parc Natural.

Josep Ramon Lluch

El sis de juliol de 1986 fou declarat Parc Natural el llac de l'Albufera i una extensa àrea de marjal que l'envolta, com també el braç de terra de la Devesa del Saler, a fi de protegir i recuperar una de les zones humides més importants de l'Estat espanyol i

d'Europa pel paper que juga com a punt d'arribada de desenes de milers d'aus aquàtiques del nord del continent. El decret afecta una extensió de 18.000 hectàrees de terreny entre València i Algemesí, amb 13 termes municipals de les comarques de l'Horta sud i la Ribera, on es concentren més d'un milió d'habitants. A més, a les vores del Parc Natural hi ha una activitat industrial i agrícola de les més intenses del país,

per la qual cosa l'amenaça d'aquestes activitats sobre l'equilibri ecològic de la superfície protegida és evident.

Cal només una inspecció ocular viatjant per la carretera Natzaret-Oliva pel Saler o acostar-se a les vores de l'Albufera per Sollana o Alfafar per a comprovar la importància de la degradació de la zona, la quantitat de merda —en sentit estricte— que hi ha acumulada i de les transformacions que s'estan realitzant en els últims mesos i que contradiuen radicalment els imperatius del decret. L'última d'aquestes agressions s'està produint al terme de Sollana, en la partida de la Rabassa i en la partida del Galló, on vora cent fanecades de marjal han estat aterrades i convertides en camps d'hortalisses, sense que l'amo de les terres tinga el permís de l'Ajuntament necessari per

a fer-hi qualsevol transformació agrícola. Aquests dessecaments il·legals han estat denunciats per l'organització Acció Ecologista-Agró, que també ha demanat la dimissió del director del Parc Natural de l'Albufera, Carlos Auernheimer, per no haver-se'n assabentat i impedit aquesta transformació il·legal.

L'ajuntament de Sollana, que ha de donar els permisos d'obres en el seu terme municipal, i els responsables oficials de l'administració del Parc Natural de l'Albufera s'exculpen de la part que els toca en aquest greu incident. Mentre que l'ajuntament de Sollana assegura que no disposa de mitjans humans per a vigilar el seu terme municipal ni, en conseqüència, per evitar que s'hi consumeixen transformacions de la marjal com les que acaben de denunciar els grups ecològics valencians, el director del Parc Natural de l'Albufera, Carlos Auernheimer, ha assegurat que «són els ajuntaments els que tenen la capacitat executiva necessària per a poder vigilar i aturar les transformacions dins dels seus termes municipals. Ens aquests moments, perquè es puga moure un cabàs de terra dins de la marjal, cal que els ajuntaments donen llicència d'obres, de manera que qualsevol moviment de terres que s'hi faça, si no té permís municipal, és il·legal, amb totes les conseqüències judicials i administratives que això implica...».

Aquests dessecaments il·legals de la zona humida que envolta el llac, dins de l'espai protegit per la declaració de Parc Natural, no són —malauradament— ni els únics ni els més importants que s'hi han realitzat en els últims

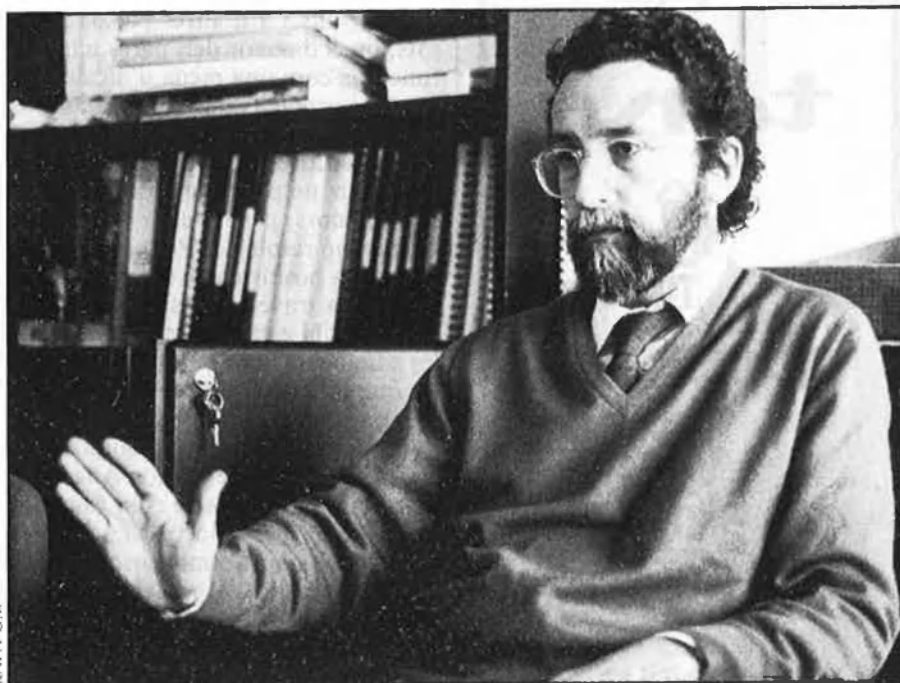
mesos. Setmanes abans de l'aparició del decret del Consell, els mitjans de comunicació valencians denunciaren en diverses ocasions l'asseccament i aterrament de més de 10.000 fanecades de terra d'arròs o marjal.

Aquestes accions foren qualificades per destacats especialistes en temes ecològics com «un dels majors desastres de la història de l'Albufera» i més encara si tenim en compte que alguns dels projectes de transformació de la marjal foren finançats amb ajudes de la Comunitat Econòmica Europea i de l'Institut para la Reforma y Desarrollo Agrario (Iryda). Els propietaris d'aquestes terres van accelerar així les tasques de transformació dels camps on tradicionalment havien plantat arròs en parcel·les elevades sobre el nivell d'inundació de la marjal durant la temporada de cultiu de l'arròs, per tal d'escapolir-se de les restriccions que va imposar el decret de protecció de la zona humida de l'Albufera.

A hores d'ara assistim a un nou revifament de les transformacions de la marjal. Quan el preu de l'arròs baixa i es manté o puja la taronja, els propietaris de terres en la marjal pensen en la possibilitat d'assecar les terres i plantar-hi taronges o instal·lar-hi hivernacles. La raó econòmica força el canvi, ja que mentre que una fanecada d'arròs pot donar un benefici d'unes 15 o 20 mil pessetes a l'any, els cítrics doblen o tripliquen aquests resultats, malgrat que les inversions i el temps que tarda el camp a estar en plena producció són més grans que en el cas del cereal.

El sistema per a transformar la marjal (inundada la major part de l'any i que permet que hi visquen les aus que acudeixen regularment a aquesta zona humida des del nord d'Europa) en camps d'horta o de tarongers és relativament senzill. N'hi ha prou d'alçar un canal o marge d'obra que impedisca que, quan pugui el nivell d'inundació

Carlos Auernheimer, director del Parc Natural de l'Albufera.

tano

tano

tano

tano

tano

tano

GANDIA

dels arrossars, l'aigua arribe als camps que el volen aïllar. A més d'això, hi ha un altre mitjà —aquest, irreversible— que consisteix a aportar-hi terra de fora per tal de pujar el nivell del sòl per dalt de la cota d'inundació dels camps d'arròs. En tots dos casos la transformació dels camps d'arròs en horta o en camps de tarongers significa la pèrdua d'una part de l'hàbitat de la fauna pròpia de l'Albufera i de la que arriba al llac en cada migració. Les aus no viuen només al llac, necessiten per a alimentar-se i per a niar la terra mollta que envolta la poca aigua que va quedant.

Segons Carlos Auernheimer, «la situació de l'Albufera es pot qualificar com de greu o molt greu... però és recuperable. La millor notícia que ens han deixat els Reis és que ha eixit a concurs públic la subhasta de les obres de la segona fase del Col·lector Oest, que serà un element fonamental per a evitar que continuen arribant aigües contaminades al llac i, en conseqüència, serà el primer pas per a la regeneració d'aquesta àrea tan agredida...».

Allò que ha tret a la llum la denúncia dels assecaments de terres il·legals realitzats al terme de Sollana, en la zona compresa dins del Parc Natural de l'Albufera és, si més no, la descoordinació existent entre les diferents administracions implicades en la Junta Rectora del parc i la manca de mitjans humans posats a l'abast de la direcció d'aquest organisme per a poder dur endavant les tasques de salvació, protecció i recuperació d'aquest espai únic... i en perill de mort.

«A diferència del que s'esdevé als

Estats Units i a d'altres països avançats, on el director dels parcs naturals funciona com una mena d'alcalde del territori protegit, que compta amb la col·laboració de guardes i té atribucions executives reals i efectives, ací només tenim un paper de coordinadors o d'animadors, però sense que puguem firmar cap resolució. Per poder fer alguna cosa positiva hem d'espavilar-nos i actuar a través de les altres institucions que hi estan representades. Són les administracions autonòmica i local les que hi tenen competències, jo només puc recomanar que facen cas a les nostres orientacions...». Aquesta queixa d'impotència de Carlos Auernheimer és un símptoma de com funciona aquest país petit nostre: es munten grans operacions, ambiciosos projectes, obres que tots esperàvem, però no s'hi habiliten els mitjans legals, tècnics ni humans que han de dur a terme les iniciatives, de manera que el resultat és que els problemes no se solucionen i,

de vegades, com en aquest cas, empitjoren.

Encara que els aterraments i l'asseccament de les terres d'arròs que volten l'Albufera són una agressió greu a l'equilibri d'aquest ecosistema format pel llac, la devesa i la marjal, el problema més important que afecta la seua supervivència està derivat de la contaminació produïda per les àrees urbanes i industrials que el volten. La ciutat de València, la comarca de l'Horta sud i part de la Ribera són unes veïnes bones que llancen al llac tot allò que se'n va pels desguassos. El resultat és una cassola d'aigua negra i, de vegades, pudenta, on cada vegada hi ha menys anguiles i samarucs, que amenaça de quedar plena de terra d'ací a 170 o 200 anys.

L'Albufera està situada enmig d'una de les zones geogràfiques més dinàmiques de l'Estat espanyol, amb més d'un milió d'habitants i vora 5.000 indústries que llancen gran quantitat de substàncies contaminants als sistemes de clavegueram o a les sèquies que moren en el llac.

Per tal de posar fi a aquesta contaminació humana, s'ha iniciat la construcció de l'anomenat Col·lector Oest, una obra que, segons fonts de la Conselleria d'Obres Públiques, s'ha de completar amb el projecte de Quart-Benàger, la posada en marxa de la depuradora de Torrent i la construcció

d'un altre col·lector a la Ribera. El dia 15 de gener hi ha previst que s'òbriguen les pliques de les ofertes presentades per a l'adjudicació de la segona fase del Col·lector Oest, per un valor de 1.217 milions de pessetes i un termini d'execució de 24 mesos.

El projecte inicial fou aprovat el 1977 per tots els municipis de l'Horta. El 1984, la Conselleria d'Obres Públiques l'estudià de nou i hi introduí algunes modificacions a fi d'adaptar-lo a les noves necessitats creades per l'aparició de zones industrials i urbanes que abans no existien i que han provocat, per exemple, l'augment de l'envergadura de les conduccions del col·lector perquè puga admetre un major volum d'aportacions d'aigües negres.

Segons el nou projecte, s'ampliarà la planta depuradora d'aigües de Pinedo, situada en el marge esquerre de la desembocadura del nou llit del Túria i del Pla Sud, i s'hi farà arribar el Col·lector Oest amb totes les aigües residuals que ara acaben depositades sense depurar en l'Albufera, procedents de 13 poblacions: Silla, Alcàsser, Picassent, Beniparrell, Albal, Catarroja, Massanassa, Alfafar, Benetússer, Sedaví, Païporta, Picanya, Lloc Nou de la Corona, i tres nuclis de població que depenen administrativament de l'ajuntament de València: Castellar, l'Oliverrar i la Torre.

RAFA GIL

Lluís Martínez, alcalde de Silla.

Segons l'alcalde de Silla, Lluís Martínez, «el Col·lector Oest no solucionarà totalment el problema de la contaminació de l'Albufera, però la reduirà en un 80 per cent». Actualment, totes les aigües negres d'aquestes poblacions són conduïdes sense depuració prèvia a l'Albufera i són la

principal causa de l'estat de mort del llac. «Tanmateix —segons Lluís Martínez—, amb diners i obres públiques no n'hi ha prou per a tornar la vida al llac. Cal que les institucions valencianes posen en marxa una campanya de conscienciació ciutadana a fi que tots coneguen el valor ecològic d'aquesta zona humida i que caçadors, llauradors, pescadors, etc., col·laboren en la protecció».

Segons diferents estudis tècnics, realitzats per la Confederació Hidrogràfica del Xúquer, el volum d'aigua que conté l'Albufera es renova cinc o sis vegades cada any, és a dir, hi ha una aportació de vora 200 hectòmetres cúbics d'aigua a l'any. Aquesta aigua que entra —malgrat que una gran part siga aigua negra i molt contaminada— és un dels factors que manté una certa quantitat de vida vegetal i animal en el llac i que ha impedit la seua mort. Amb l'entrada en funcionament del Col·lector Oest i la depuració de la major part de les aigües negres que ara arriben al llac sense cap neteja —previstes per a 1990— s'aconseguirà no només tornar la salut a l'Albufera, sinó també poder disposar d'un gran volum d'aigua apta per al reg i d'altres usos humans que ara va a parar al llac. En aquest sentit, la Conselleria d'Obres Públiques està realitzant un estudi o balanç hídric sobre els sobrants d'aigua que hi haurà quan entre en funcionament l'ampliació de la depuradora de Pinedo i el Col·lector Oest. Amb aquests sobrants es podria regar una extensa zona del Camp de Túria o transvasar-la al Vinalopó.

Fa any i mig que, amb la publicació del decret de declaració com a Parc Natural de l'Albufera i l'àrea humida que la volta, es va posar la primera pedra per a la recuperació d'aquest espai; tanmateix, la realitat és que les dificultats de coordinació de les diferents administracions implicades i els interessos econòmics han fet més greu l'estat en què es troba el llac, la marjal i la devesa. No val que l'ajuntament de Sollana al·legue que no té prou homes per a vigilar les obres de transformació que es fan al terme situat dins de l'àrea protegida pel decret, ni tampoc que el director del Parc assegure que no té poder executiu per a impedir nous atemptats contra aquest espai. Cada dia que passa hi queden menys aus i peixos i es retalla una miqueta més el perímetre de la marjal que encara protegeix el llac. Esperem que amb les obres que estan a punt de començar, arribem a salvar, almenys, la Mata del Fang. □

